

ORADEA-MARE (NAGYVARAD)
1 Septembrie st. v.
13 Septembrie st. n.

Ese în fie-care duminică.
Redacțiunea în
Közép-utca nr. 395.

Nr. 35

ANUL XXI.
1885.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Revedere.

Biserică iubită,
Câți ani s'au strecurat!
De când n'am vădut turnu-ți
Ș'al tău prag n'am călcat.

Acum că mă apropiu
Și pragul tău ating,
Simțiri nepricepute
În peptul meu se string.

Ah, eată cele strane!
Acolo eu cântam
Și la sfârșitul slujbei
Căzânia cetiam.

Și eată în prevazul
Încins cu busuioac
Sfânt chipul maicii sfinte
Cu fiu-i la un loc;

La cea iconă sfântă,
Țin minte, maică-mea
Spre-adâncă 'nchinăciune,
De mână mă ducea.

Cu vechile podóbe
Păreții stau ș'acum;
Zăresc aceeași prapori
Cu sfinți păliți de fum.

Același e altarul
În toate-a sale părți,
Pe lada cea boită
Același teanc de cărți.

Între flori de lacrimi
O carte frunzăresc
Și-a mea scrisóre veche
Pe margini o găsec . . .

* * *

Biserică iubită,
Locaș neintinat,
Din ce erai odată
Nimic nu te-ai schimbat!

Și 'n țintirim tot vechii
Cireși îmbétraniți
Pe cari îi vęd acuma
Cu albe flori gătiți.

Aceeași tóac' atěrnă
De cręnga celui prun.
Aceași rugi pe margini
Ógrada incunun.

Ah! numai într'o parte
Vęd al schimbării semn:
Țărână fără érbă
Și noué cruci de lemn.

O cruce zugrăvită
Aprópe de altar,
Pe dęnsa slove negre
Stau scrise cu amar . . .

În fața crucii plecu-mi
Genunchii la pământ,
Și plâng, căci eu știu numai
Ce-ascunde-acest mormânt!

M. Pempiliu.

Suvenirii de călătorie.

— Din Vâlcele până la Constanța. —

Pentru cercarea sănătății venind cu finea lui Iuliu la băile de Vâlcele (Előpatak), am găsit mai puțină lume ca altă dată; mai ales lipsia mulțimea oșpeților din România, din cauza că și pe acolo s'a deschis mai multe băi și anume la Slănic, Balta-Albă, Balta-Sărată, Pucioasa, Câmpina, Călimănești etc. și băile de mare la Constanța; cu toate aceste majoritatea oșpetilor la Vâlcele și estimp erau români, cari decât n'ar veni de loc, aceste băi, respective Composesoratul lor ar suferi mari daune, de unde față cu oșpeții străini sunt mai prevenitori ca cei dela Tușnad, unde se persecută ex offo firmele și inscripțiunile, publicările etc în altă limbă ca cea maghiară.

Alicum pe aici a domnit o concordie; fie care putea să-și petrecă negenat cu ai sei; și în genere auqia mai multă limbă românească, ca toate celealalte împreună; teatrul maghiar de aici, concertele, și după ele

dansurile au fost cercetate fără deosebire de naționalitate; numai musica publică de pe promenadă te ostenea cu prilejul multelor csárdășuri, și prilejul cântece românești. Până pe mijlocul lui august numărul oșpetilor s'a urcat la 800; prețurile odăilor și a mâncărilor erau moderate. Scaldă rece minerală, numită „lobogó” fiind derimată de revărsarea apelor din luna mai, era în construcțiune; se clădește mai elegantă și cu mai multă comoditate; în sezonul de acum înse nu s'a putut întrebuița, deci toți oșpetii se scaldau la băile Caro'.

Oșpeți erau de tot rangul, și din toate clasele societăților, proprietari, funcționari, avocați, comercianți, profesori, preoți, țereni etc. Damele din România cu eleganța modei de Paris; după îmbrăcăminte de loc o cunoștea că e de peste munți; multe tinerele, despre cari făcând întrebare de cunoștință, aveai răspunsul: „de, e o divorțată” va să zică, despărțirea cununaților domnește, și se lățește în România într'un grad neauzit până la noi.

***

Dela Vâlcele la Brașov ajungi cu trăsura în 2 ore; aici găsești prin toate hotelurile multe de oameni din România, parte venitori, parte mergători dela băile de Vâlcele, Tușnad, Zizin, unii petrec câte o săptămână în aerul de munte al Brașovului, carele are o situațiune frumoasă, romantică, — durere că comerțul românilor scade, din cauza, că calea ferată i-a luat din mână marele stransport spre România, cu care se deprindea; alta cauză, că e oprită la vamă transportarea lănei și prin urmare s'a redus în mare măsură fabricarea postavului, ce era aici odinioară în florie. Dacă activitatea omenescă se restringe de pe un teren, nisuița de progres și de activitate te duce la alt teren, estmod o să faci și Brașovenii și vor fi era ce au fost!

În Brașov am avut onoarea de a participa la nunta care s'a ținut la casa meritatului dn Jacob Mureșian, despre care vi-am trimis o corespundință specială.

Alta și în societatea mai multor domni și doamne din Brașov și România am eșit la castelul de veră al stim. dn Theocar Alexi la Noșul, unde am fost primiți cu multă cordialitate, și amabila Dnă Alexi cu multă fragețime făcea onorurile casei; ploia de'nainte de medași ne-a împedat să petrecem sub ceriul liber între brași la „poiana de flori” plăcutul loc de excursiune al Brașovenilor; drept aceea ne-am așezat pe „plaidul Noșului” unde așternându-se covore, mantele, plaiduri, a la turce ne-am pus amestecați dame și bărbați în giurul mesei trase tot pe erbă, și s'a început a se consuma cu multă poftă mai întâi mezeliuri, apoi mâncări reci și păjituri, în urmă eșiau amabilele doamne și Dnișore cu fripturile, calde, amiroșitoare și aninate în frigări, ca cu niște flamuri de invingere, dela vale din casa Domnului Alexi, fugind la pisc cu ele, și care de care, era intempnată cu sgomotose urări, și să trăiească, — după aceea urmă asaltul, spre aceste cărnuri nevinovate, cari se sfășiau în menunțele, și se nimiceau ca inimiciei nesuferiți.

La lumina melancoliceii lune a durat acesta petrecere în verde, până seara târziu, între toaste și cântece animate de colonelul din România Dl Groza, și Drul Neagoe.

Laurăm adio dela amicabilea casă, și în alta și la 2 ore după amăzi plecai spre București, unde ajunserăm seara la 10.

***

La vama Predeal proced cu multă strictetă: ni-a cercat toate de amănuntul, merele dela călători le luau, și le dedeau la pământ, din motivul floxerei, am observat înse că servitorii dela vamă le adunau

era, le mâncau, fără ca să între filxoera în ei; nevinovata crângi de brăduț, pusă la pelerie, nu era suferită să trecă frontiera, tot din cauza floxerei; cine ar crede ca bradul să fie conductorul floxerei? dar n'ai ce face, trebuie să te supui regulilor de carantină.

Cu visitarea pasporturilor, la ferestra funcționarului respectiv era o mașiniară care vibra atomi de aburei, — ne întrebam ce secret să fie? domnele sulemenite nu cutezau să se apropie de ea, temându-se să nu fie spălate, — fuseram lămuriti, că e machina de desinfectare, și riseram cu dulce! funcționarul avea un protocol, în carele se inducea numele fie-cărui călătoriu, deci trecerea peste frontieră este cu mare rigore. —

Bucureștii, dela 1881, decând i-am vădut pe urmă, esteriormente s'a schimbat mult; se zidește de minune; nu numai case, ci strade întregi se derimă și se clădesc altele nouă în stil modern european; pe lângă Dimbovița erau șir de case, și șoprone cu murații, acū cu regularea Dimboviței, toate au dispărut, țermurii ei sânt liberi, loc de preămbulare, și peste ea în toate direcțiunile poduri nouă, cugeți că veți Seina Parisului — Banca națională, și Societatea Dacia în strada Lipsani, zidesc două case monumentale, una în preț de 2 milioane, cealaltă de unu și jumătate milion franci, — nu e stradă, nu e loc public unde să nu veți derimature și zidiri nouă; se spune că la anul se zidesc 1000 de case; lângă palatul regal (Calea Victoriei) s'a espropriat mai multe edificii mari, și deja sânt redicate frontul și aripa stângă a palatului, va să zică s'a mărit de două ori atâta cât a fost, și de dinapoia lui s'a espropriat un mare teritoriu pentru grădină și grajduri, derimându-se celea vechi; imi spunea un bucureșcean, că o stradă mai îndepărtată, nevedându-o în decurs de trei luni, nu o cunoștea și nu se putea orienta în ea, în urma nouelor zidiri și străformări; e grandioasă derimarea și zidirea ce se face tocmai acū la arsenal, apoi pe tot locul petri adunate pentru pavarea orașului; cărămizi, și material de zidiri, multe de țigani aplicați la clădiri cu întreaga familie în corturile ridicate pe stradă, cu cățel și purcel dimpreună, într'adevăr ai cugetă că totă lumea e apucată de mania zidirii; de merge lucrul tot în acesta proporțiune, peste 10 ani București devine un oraș frumos, și cei ce au murit înainte de 20 ani, de ar inviă, nu l'ar cunoșce de fel.

București are multe grădini publice, mai totă casa cu grădină, și grădiniță, acesta-i mărește estensiunea, dar și conduce mult la salubritatea publică; din apa Dimboviței sânt derivate mai multe basinuri pentru scaldat; era Eforia Spitalelor a zidit pe bulevardul Elisabeta un grandios edificiu cu două caturi, în care se vor instală băi reci, calde, de vapor și basinuri.

Pe delurelul ce fuge d'alungul Bucureștilor în partea meridională tocmai acū s'a terminat zidirea școlii militare, pentru 160 elevi; din acesta școlă vor eși oficierii pentru armată; am vădut, museele, (școlile de meditat) școlile de prelecțiune, dormitorele, toaleta, cu 40 de lavoare unde se spală; cu apaduct direct, lavoarele se întorc în țigini, n'ai decât să le întorci și sânt curate, apa se streacă pe din jos; are sale spațioase, băi, culină cu căldări și instruminte de aramă; căldările au pereți dupli, între cari se dimit aburele, și estmod cu căldura aburelui, fără de foc, se eșepțuește fierberea bucatelor, pe lângă aceste este și un șpor mare, pentru frigerea și cocerea cărnurilor și a prăjiturelor; grajduri solide și frumoșe; 80 de cai pentru învțărea călăritului, teren acoperit și liber pentru equitațiune; grădină; pușcile sânt așezate în largele ambituri, pe tribunițe făcute spre acest scop; sânt de

sistemul românesc, (o compozițiune din celea mai moderne sisteme), acest institut militar se deschide în toamna anului curinte, elevii se cresc în speșele statului, ajustarea acestei școle într'adevăr se pôte numi esemplară, și după cerințele instituțiunii cea mai practică și modernă.

Bucureșcii sânt plini de biserici, cea mai nouă și frumoasă este a Domniței Balașa, unde cântările (misse) liturgiei se esecută de un cor figural, un asemenea cor l'am audît la biserica albă a familiei Cretulescu, în carele participă și renumitul tenorist Bărcănescu, într'adevăr un cor cu cântări frumoșe, îl pôte audî veri ce lume cultă. Multele biserici resultă de acolo, că fie-care familie mai avută își zidiă biserica sa și o susținea în speșele sale; acesta eră o virtute creștină și românească în timpurile dominațiunii turcesci; în presente, stingându-se familiile și averile, jumătate din ele stau închise, unele se vor păștră ca monumente de pietate a anticității, altele se vor ruina atât de sine, cât și din utilitate publică.

La biserica Stului Elefter se dau de cucône rugăciuni în scris preotului, carele pentru 2—3 franci are să le cetască publice și sună cam estmod: „Dșeu să aducă cu dragoste inima lui Ioniță cătră Elena; Dșeu să-i înmôie inima și să audă suspinele ei” etc. Unele sânt cam naive și sentimentale, și vai de capul și barba preotului de nu le citeșce cum sânt scrise, căci cucôna se simte în drept să-i strige: „n'ai cititu-o bine părinte!” Dar asemenea casuri au început a se mai rări. Aici nu sânt parohii cu venituri, căci matriculele năcuturilor, cununațiilor și a mortilor le pörtă primăria, fiind cășătoria civilă obligată, după legarea căreia mulți nici nu merg la biserică, să facă cununia bisericăscă; preoțimea se susține din fundațiunile bisericilor respective, din darurile pentru rugăciuni, și banii ce se pun pe tas când iei natură, căci a luă natură și a nu pune banul, este o rușine, ba se pôte că nici nu o ai căpêta.

Teatrul Național în sezonul de veră este închis, atât și Opera română care acū se formeză; sânt însă produțiuni teatrale prin grădini; pentru esemplu grădina Stavri, trupă românească; grădina Rașca trupă nemțescă; pe un aliș am vêdut scris și trupă israelită; aceste tôte însă sânt de a doua mână, și publicul mai elegant nu le cercă.

Am de observat că la familiile de considerațiune antichambrele sânt decorate țerăneșce, cu rudare pline de ștergari vêrgate și polițe cu canne (borcane) și tăiere (fărfurii) de lut colorate; aceste-ți dau un aspect plăcut și bizar; eră în mijlocul mesei antecamerei o opincă românească din teracotta, seu sculptată din lemn; în adevăr frumoșă datină și semn de respectare a casniciei poporului român . . .

Un lucru practic pentru economía casei . . . așă numiții Olteni (de pe la Craiova) au inundat Bucureșcii și pörtă pe strade, tot ce-ți trebă pentru culină, care de care strigă: carne, zarzavat (verdeturi), pui de găină, ôue, struguri, pôme, pere boerești, pătlăgele etc. — din ðori până sêra îți sună urechea de sbierătele lor.

În marea grădină „Cismegiu” care acū se regulează și se curăță albia lacului, eră țermurii se tivesc cu pardosclă, copilandrii pörtă în cutărcki mince aninate de sfôre de gumi, cari decă le arunci resaltă la tine, le numesc „dracul de Paris”; apoi la tot pasul audî „cinci parale, dracul de Paris” numai „cinci parale, dracul de Paris”; acești băiătandrii sânt și invențioși, când primăria orașului a pus timbru pe carnea de mnel, alta ði diminêta și strigau pe strade „mnel gras, cu timbru 'n nas.

Căldurile în timp de veră sânt nesuferibile în București, închis în odaie, cu jalușele trase în umbră, nu poți suferi giletca; lumea mai de distincțiune sêra după 9 ore ese la șosea (parcul orașului) cu birjele, unii stau în birje (fiacre) și trag aer, alții se dau în preambulare prin parc, unde găsești musică, cofetării, restaurațiuni, bêturi recoritoare, apoi lumea se intrêbă: „vii de sêra la șosea? ai fost la șosea?”

Lipsesc încă Bucureșcilor apăducturile la case, și canalisarea generală; din lipsa apăductelor, fie-care casă, își cumpêră apa de bêtut pe bani, cea de spêlat asemenea, cu esceștiunea celor ce locuesc aprôpe de Dimbovița.

Luristițiul luându-și finea, în 16 aug. vechiu s'a redeschis activitatea tribunalelor și Curțiilor de apel. Tribunalul județului București (Ilfov) are patru odăi de secțiuni, trei pentru civile și corecționale (criminale), a patra: secțiunea comercială; în primele doue secțiuni se pertractau cauze de divorțiu; tot dame și femei tinere și frumoșe; nu vedeai întristarea, durerea seu consternarea pe față și în sufletele lor, contrar aveau aerul de țerg și de bal; pe la noi asemenea ființe se simțesc nefericite, și nu cuteză să-și redice ochii dela pământ, tinând un lucru rușinos divorțul; aici din contra e mândră femeia, când intenteză dênșă divorțul, carele merge ușor; e desul să se ðică „nu ne potrivim în caracter” și sânt divorțiați. Cei cari vreau să se însore cu femei divorțiate, să vină aici la tribunal, căci pot vedé în tótă ziua; de altmintre pertractările divorțiali nu sânt publice.

Atât la tribunal, cât și la apel și cassatiuni pertractările se fac oralmente, se strigă numele părților, cari se înfățișeză și în personă și cu avocat, precum voieșce, pertractarea în unele casuri e mai mult o conversare a părților cu judecătorii.

Un pécâtos de român sta ca tâlhariu de vite; pe un băiat al seu de 6 ani îl ținea de mână, muliera sa lângă el cu un copil mic în braț; după acusă și apêrare, fu judecat la un an de reclusiune; atunci bietul puse mâinile pe capurile băeților, și între strigăte de: „Adio! pruncii mei!” — îl scôseră din sală plângend. Îți eră mila, de și Domnia sa nu eră flôrea nevinovăției.

Câte și mai câte aș puté scrie din viața Bucureșcilor: idololatria franțozismului în societate; librăriile pline de cărți franțuzești, printre cari abiă vești câte o carte românească ca rătăcită; lipsa jurnalelor estetice pentru dame, înțeleg în limba română, căci franțuzești și nemțesci, ai atâtea cât să acoperi Bucureșcii cu ele. lipsa grădinelor de copii etc. etc. dar la tôte aceste și altele nu me estind, căci s'ar recere o carte mare pentru ele: în genere însă am de observat, că pentru o civilisațiune a unei vieți adevêrat românești, se mai recere o generațiune de ômeni. Dar tot se va întemplă și acesta; bazele deja sânt depuse și se pun mereu, geniul României va distrugé elementele greco-bulgare nemțesci, acărur inriurire încă se simțesce, va delătura „flanflêurile franțuzesci” (vorba dlui D. Manole) și va reveni la suprafață dulcea imagine a virginității românești . . .

Deci să continuăm cu suvenirile unei călătorii mai îndepărtate!

***

Mercuri înainte de Santă Măria cea mare diminêta la ora 7 și jumătate plecai într'o distinsă societate de Bucureșceni spre Giurgiu. În grabnica trecere a trenului am putut observa, că dela București până la Giurgiu economia de câmp e în stare bună, holde mănôșe; la stațiunea Comana îți vindeau pepeni verđi, pe la noi lubenițe, dulci și mustoși, mai pe nimică; edifi-

ciile pe la sate, vitele, carale etc. mai ca pe la noi.

La Giurgiu era țerg de țeră, in finea orașului spre gară erau șatrele de scânduri și crengi (găteje) verzi, cu tricoloruri naționali; aici poți vedea mai intei lume amestecată de turci, bulgari, greci; deci diferite culori de omeni și imbrăcăminte; și acest oraș incede a se zidi, și a căpeta o fața mai europeană, căci până aci in tote bătăliile suferia mult de tunurile dela Rusciuc, carele este situat in fața lui. N'am avut timp să intru in oraș, numai dela gară l'am vedut, căci grăbirăm la stațiunea de portul Danubian, tot cu trenul, la Smărdan, unde deja dela primirea prințului de coronă Rudolf la malul Dunării esista un pavilion destul de frumoșic, pentru debarcader; de aci la 10 ore imbarcăm pe vaporul societății austriace Lloyd, cu carele la ora 10^{1/2} plecărăm spre Dunăre in jos, de-adrepta malul Bulgariei, de-a stanga al României; era timp frumos, suirăm acoperișul (Verdeck) naiei, și d'acole priyam frumoșele scene variante ale naturei.

(Incheierea va urmă.)

Ioșif Roman.

Dile de tómnă.

I.

Bate vântul, frunza cade
Vesteșită de pe ram,
Nourii se 'ntind pe ceriuri,
Plóia 'ncet loveșce 'n giam.

Sórele pedieș trimite
Dintre nori rașele-i reși —
Și pășeșce-aceeași cale
Ce-a pășit-o veci de veci.

Negura din văi se 'nnalță
Cătra ceriu 'ntunecos;
A pădurilor podóbă
Așternutu-s'a pe jos.

Buciumul nu mai resună,
Cămpurile sânt pustii,
Nu se mai zăresc pe dēmburi
Cărdurile de copii.

Valurile de pe gârlă
Se isbesc și se frământ:
Tómna cea posomorită
Se pogoră pe pământ!

II.

Bate vântul desperării —
Și, lovit de el, inclin
Fruntea mea de gânduri plină,
Și brăzdată-adânc de chin.

Ochii mei, doue isvóre,
Au secat de-atâta plâns
Și s'a prefăcut in ghață
Focul ce-l credeam nestins.

Zac dorințele-mi nebune
In al inimei sicriu:
Nici nu-mi pare rău că-s mórte,
Nici nu vreu să le mai sciu.

A 'ncetat al tinereții
Nesfârșit și dulce cânt —
Și s'au slins a mele visuri
In inteiul lor avent.

Traiu-mi pare lung și rece,
Fără noimă și pustiu:
Sosesc șilele de tómnă . . .
. . . Nu mai plânge, e târdiu!

Ioan N. Roman.

In fața vieții.

— Roman. —

(Urmare.)

- Am dreptate seu nu, spune?....
— Da, are haz. Și, mă rog, bărbatu-seu o lasă așa, să facă ce-o pofti?....
— Cine mai vorbeșce de bărbatu-seu! E un om foarte târdiu la minte. Și apoi, șcii, trăeșce intr-o perpetuă dușmănie cu apa.
— Sărăcul!.. și-i și miop.
— Din principiu.
— Asta dovedeșce că nu-i atât de prost pe cât spui.
— De ce?
— Când are cine-va o nevastă ca a lui... pricepi.
— A.... da: face bine să nu vedă tot. Dar, in fine, ce-mi pasă mie. Numai, mi se parecă e cam lunatecă. Are tot felul de nebunii poetice, care me enervează.
— Ciudat; vedend atâta carne pe densa, ar dice cine-va că poesia trebuie să stea foarte inghesuită in sufletul dómnei Ludescu.
— Nu, că n'o are instalată definitiv la dumnea ei. Când plecă de-acasă, își ia câte o porție de melancolie, pe care o consumă cu destulă dibăcie, când prinde câte-un nenorocit ca mine.
— Un fel de tálhărie și asta.
— Da, dar și ca prințesa ta...
— Eu, nu mă plâng.
— Dar te plâng eu.
— Liber. Ca să fii mai in cunoșcință de causă, te anunț, că mă și iubeșce.
— Nenorocitul! Tu trebuie să fi avut vre-un bunnic care a schingiuit multă lume, ca să expiezi atâtea păcate.
— Te 'nșeli. E o femeie cu multă socotelă, și decă n'ar avé alături pe cea-l' altă prințesă...
— Medievală.
— Da, e cam de mult pe planeta noastră....—s'ar puté tolerá.
— Cu ore-cari mēșuri sanitare.
— E!... ce dracu, dór nu e pestiferată.
— Nu, mon cher, dar are un picior numai cât un popic. Și slăbiciunea își are marginele ei.
— Cu tote astea grășimea nu și le are.
— Nu mă supēr, de geaba. Dar pe d-na Stephenson cum o gāșești?
— Nu-i urită. Un chip de box pe umeri de femeie.
— Și bărbatu-seu, un chip de om pe umeri de mamut. Când se mișcă, te aștepti să fluere ca o locomotivă. Adineóri, dându-se jos pe scară, a călcat pe Giurașcu pe picior, de am cređut că leșină bietul băiat. Se ducea mastodontul nostru să-și urmărășcă jumătatea.
— Ia inchipueșce-ți ce mă tot!...
— Dar balul lui Forescu e destul de hrănit.
— E binișor. Grădina, mai cu seamă, e foarte bine ținută. Ceea ce mă supēră in se sânt omenii. Vecinic aceleași mutre!..

Mignon.

— Astă sêră, ca prin minune, e un chip nou,— nu l'ai vêdut?

— Cine anume?

— N'as puté să-ți spuiu de cât cu ôre-care aproximatie. O femeie cam înaltă, bălae, cu niște ochi de o rară frumusețe, care se lasă să fie înconjurată de mai toți moldovenii, fără însă să se uite la nici unul.

— E măritată?

— Fôrte de curênd. Se dice că e primul pas pe care-l face în societatea bucureșceană. Și pare a nu fi dispusă să cadă de la cel de'nțeu.

— Ia stăi; n'o fi cum-va femeia directorului de la bancă, Adrian?

— D-na Adrian,— ai dreptate.

— O... da! N'ai gust rêu. E fôrte distinsă.

— Aici să te vêd ce poți. De-o camdată ia haidem în salon și mai lasă-ți odorul de prințesă.

Ei plecară.—Eugeniu care ascultase tótă drăgălașa lor convorbire, rămase un moment pe gânduri.

— A venit, își dîse. Se uită după aceea la ceasornic: erau 12 ceasuri și $\frac{1}{2}$.

— Cam mult am stat aci. — Și se duse spre salon.

Când intră, orchestra cêntă cu înflăcărare un vals, pe aripele căruia zburau câte-va părechi de tineri, cu prinși de un dor de ducă, pe care cei ce n'au jucat nici o dată în viața lor nu'l pot pricepe. De pe terasă chiar, Soleanu putu să vêdă pe Lya, în brațele unui cavalier, valsând cu o uitare de sine ce nu se pôte descrie. Cu cehi închiși și capul plecat pe brațul sêu, care se rezemă cu încredere de unêrul tinêrului, ease pierdea în vârtejul cântecului par-că ar fi stat la tot minutul să se desfacă de brațul ce o ținea de talie și să-si ia zborul spre cer.—După ce se oprî, se aședă într'un colț retras, făcêndu-si vânt cu putere spre a se recori. Soleanu se uită la dênșa cu atențiune. Eră întrêgă măsă, cu acêstă singură deosebire că avea în figură ceva grav, dramatic, pe care Elena nu-l avea. Sinul i se ridică cu putere sub o guirlandă de roze naturale, din cari zbură câte o foie la fie-ce mișcare a evantaliului. Ea le prindea din fugă și le aședă în sin.

Pe când se uită la dênșa de pe ferêștra ce da pe terasă, se pomenî că-l atinge cine-va pe umêr. Se întorse repede și se găsi față în față cu dl Adrian.

— Te-am prins în fine, îi dîse acesta. Sîntem în București de două sêptemăni și d-ta... Se pôte să nu vii nici o dată să ne veđi?... Esti contra însurătorii, dar nu cred că ești și contra ômenilor însurați.

— V-asigur... se-ncercă Soleanu să protesteze.

— Să-ți spuiu: ești și contra însurătorii până într-o bună dimineță. Acuma șcii cât de mult te aprobam eu când rideai de candidații de însurătoare,—și iată-mê și eu ca cei-lalți. Ia vino-n cöce, adăcșă el, luândul de braț și ducêndu-l în salon,—în să te prezint neveste-mi.

Soleanu ar fi voit să se opue sêu să-i explice că nu mai e nevie de prezentație, de vieme ce o cunoșce de mult; însă n'avu vieme. Adrian îl ducea ca pe un trofeu, jumătate pe jos jumătate pe sus, cătră colțul în care se află Lay. Ea, vêcêndu-i venind, încrunță puțin sprincêna.

— Lyo, permite-mi scumpa mea, să-ți infățîșez pe un bun prieten al meu, d-nul Eugeniu Soleanu.

El se inclină adânc. Ea mișcă ușor din cap. arătându-i cu mâna un scaun ce se află alături. Nici unul nici altul nu scöseră o vorbă.

— D-nule Soleanu, dîse Adrian ridênd, trebuie să spuiu nu se pôte. Lyo, domnul este oratorul care ne convinsese mai pe toți tinerii din giurul sêu că nu trebuie să ne-nsurăm. Eu nu te-am ascultat, domnule Soleanu, și bine am făcut, — adăose zimbînd femeii sale.

— Mê iertați: fiind-că mê pêriți dómnei, vê rog să spuneți tot adevêrul: eram în contra căsătoriei absolut numai întru cât mê priveșce pe mine.

— Da, da,—dar nu e mai puțin adevêrat, că ai ris amarnic de bietul Ponici când s'a'-nsurat.

— A!... nici vorbă. Acolo eră un cas quasi-patologic. Un paralicic luă o isterică.

— Și adică dumneata n'ai să faci pasul acesta nici-o dată?

— Vê jur, dîse Soleanu cu glasul adânc, nici-o dată!...

— Nu-mi e permis să mê'ndoesc, dar cu tôte astea, eu m'am gândit Lyo, pentru casul când s'ar întâmplă să-și calce jurămêntul, La Linica Grigoriade, véra-ta.

— Cred că e o atențiune zadarnică pentru domnul... dîse Lya.

— De care sînt fôrte recunoscêtor d-lui Adrian, dar pe care n'o pot primi.

Bărbatul fu luat de cine-va la o parte, și Lya rămase cu Soleanu în colțul salonului. Ea se uită după bărbatu-seu par-că s'ar fi rugat să n'o lase singură. Își invirtiă evantaliul în mână, fără cuvênt; se uită fix într-un loc, căutând să-și păstreze un aer natural; mișcă vêrful piciorului cu neastêmpêr...

Eugeniu pricepu neliniștea ei, și-și luă ca un actor cu experiență un accent grav și convingător, cu care o întrebă de drumul ce l făcuse prin Europa, de impresiile ce le păstră de la Paris, de nordul Italiei prin care fusese, ajutând-o să-și aducă aminte câte un nume de oraș, oprind-o câte o dată pe malurile Rhinului sêu prin alte locuri frumoșe, — în cât încetul cu încetul ea deveni din nou stăpână pe dênșa. — După ce o asigură ast-fel, se sculă și, închinându-se cu un adânc respect neprefăcut, se depărta.

Pe când eră gata să plece, Adrian îl apucă iar de mână, și ducêndu-l puțin la o parte, îi dîse:

— Stau în călea Victoriei, Nö. . . . Cred că e destul.

— Nu șcii dacă nu mai trebuie ceva: să stau și eu în vre-e cale ôre-care a capitalei. Nu, serios, cred că peste câte-va zile o să plec.

— Iértă-mê, dar eu mê'ndoesc. Vêd că fugi de mine. Lya se va supêră, căci va crede că însurătorea mê desparte de prieteni.

— Dacă nu plec, imi voi face o plăcere să-mi împlinesc datoria ce-mi-o impune noua mea cunoșcintă.

— La revedere. Te așteptăm.

Par-că conspirau.

Soleanu se duse a-casă pe jos. Nöptea eră de-o fêrică frumusețe. Discul plin al lunii aruncă pe bolta senină un prat argințiu, în sclipirea căruia se pierdeau tôte stelele. — Pe strade nu trecea nimeni. Celebrii măturători ai ulițelor bucureșcene, păreau că voiesc să respecte acest farmec, căci tocitele lor instrumente nu se auđiau pe nicăirea. Soleanu simțiă o deosebită plăcere de-a se găsi pe pământ, făcênd garnitură acestui decor de operă. Fără voie își aduse aminte de-o nöpte din trecut, în care tot asemeni se întorcea acasă singur — cu deosebire că atunci doriă să möră și acum voiă să trătêscă. El zimbî.

— Ce nepotriviță înlănțuire de doruri e și viața noastră! Cine ar fi cređut acum opt ani că va ajunge un moment în care să-mi fie drag a trăi . . .

Dormi ușor, fără visuri. A doua și se sculă și lucră cu plăcere. Se gândi un moment să se ducă pe la Adrian, dar căută să se convingă că nu e înțelept să turbure din nou pe Lya — și se lăsă.

Treburile îl luară de cap ca mai 'nainte, și se cređu scăpat de obligațiunea ce avea cătră Adrian, de-a se duce să-l vêdă.

Cu toate astea, eră par că ceva care-l tot siliă să-și dică că nu e cuviincios să se porțe astfel cu un om care i arătă atăta simpatie, și, în definitiv, când cineva e destul de stăpân pe sine, pôte să facă figură bună chiar lângă o femeie care eră menită să fie a sa și acum e a altuia. Intre ómeni cu creșcere lucrul acesta se întemplă aproape pe toate ȕilele.

Alese o duminică, pentru ca să nu găsescă pe Lya singură și se duse. Din întemplare însă, Adrian nu eră acasă. Când i spuse feciorul că dómna eră singură și că primia, se găsi un moment incurcat: să intre? séu să se prefacă că e venit pentru vre-o afacere și să lase o cartă? Dar de ce avea să se témă: o visită ca ori-care alta și nimic mai mult. Intră.

Intr'un salonaș intim, Lya sta pe un puf, în giurul unei mese turcesci, aședând niște fotografii într'un album. Cum îl vėdú, se sculă drept în sus și, întorcend albumul cu fața în jos, spre a acoperi o parte din portrete, începú a ride.

— Am pierdut remășagul, — ȕise ea, întindendu-i mâna.

— E indiscret de-a întrebá ce eră acest remășag?

— Indiscret, — și fiind că eliși aruncá ochii pe mėsă, ea adăugá: și e indiscret să privesci și portretele.

Solean bágá de sémá cu părere de réu, că ea nu mai eră stângace și fricosă ca în séra balului. Vorbia fără nici o emoțiune, dar párea cam nervosă.

— Nu, să-ți spui: sânt niște portrete vechi de-ale nóstre. Mama mi-a dat un album în care pástrá toate fotografiile prietenilor ei. Decá vrei să le veđi . . .

(Va urmá.)

Duiliu Zamfirescu.

F r i c a d e b u e u r i e .

(„LA JOIE FAIT PEUR“.)

— Comedie într'un act de dna Emile de Girardin. —

(Urmare.)

Scena XVII.

NOEL, BLANCA, OCTAV.

BLANCA (*vėdend pe Octav.*) Ah! nu e ea!

NOEL (*incet.*) Etá-l c'a întârđiat!

OCTAV. Dșórá Blanca . . .

BLANCA (*a parte.*) Ce spaimá!

NOEL (*a parte.*) Tremur!

OCTAV. Ve derangez? ertáți-me! plec.

BLANCA. Nu, nu, din cotră . . . rēmái! Am cređut că e mama . . . și când te-am vėđut pe dta . . . (*se opreșce și plcđá ochii.*)

NOEL. Da! asta ni s'a párut . . . curios!

OCTAV (*mirat.*) Dar, ce s'a 'ntemplat?

NOEL (*incet Blancei.*) Nu cumva o să 'ntrebuințezi și cu el fasóne? . . . Ce dracu! . . . dór n'o să leșine și el?!

OCTAV (*a parte.*) Ce au ei? I găsesc schimbați cu totul!

BLANCA (*lui Noel.*) Nu cred să-i pará bine de rentórcerea amicului seu.

OCTAV (*cătră ei.*) E bine?

BLANCA. Avem să-ți spunem o mare fericire ce ne-a sosit.

OCTAV. O fericire! Care?

BLANCA. A! da! Sciu că și dta îl iubeșci mult . . . și dta ai împártășit durerea nóstrá. Astáđi vei luá parte și la fericirea ce ne-a sosit.

OCTAV (*vrénd a ghici.*) Nu cumva, Adrian?

BLANCA. N'a murit.

OCTAV. Ah! scumpul meu Adrian!

BLANCA (*incet lui Noel.*) Veđi? i pare bine.

NOEL (*asemenea.*) E o inimă nobilá!

BLANCA (*asemenea.*) Am dreptate să-l iubesc.

OCTAV (*Blancei.*) Ce minune! Dar mama dtale?

BLANCA. Numai de ea ne e frică. Toți ceilalți ai casei o sciu.

OCTAV. Toți? și Matilda?

BLANCA. Ea l'a vėđut, nu mai e nici un pericol.

OCTAV (*cu 'ntristare.*) L'a vėđut!

BLANCA (*incet lui Noel.*) Etá gelosia renașce . . . și . . .

NOEL (*incet Blancei.*) N'avé témá! totul se va arangiá!

OCTAV (*emoționat.*) Blanca . . . Ești o copilă nobilă, me incred dtale! Nu spuneți nimenui că plecând din casa asta, sciam de rentórcerea lui Adrian . . . asta pentru motive . . .

BLANCA (*asemenea emoționată.*) Nu cer să-mi spui secretul dtale . . . il sciu.

OCTAV. Secretul meu?

BLANCA. E așá de dureros a iubi . . . fără a fi . . . iubitá!

OCTAV. Blanca!

NOEL (*in fund.*) Aud pe dómna!

OCTAV. Adio!

BLANCA (*rugátóre.*) Nu ne párási . . . Gándesce că trebue să-i spunem și ei! Ajută-ne!

OCTAV. Prefer să . . .

BLANCA. Te rog!

Scena XVIII.

NOEL, BLANCA, OCTAV, DNA AUBIERS.

DNA AUBIERS (*intră și observá pe Octav și Blanca, apoi trece la drépta. A parte.*) Pentru ce să me fi inșelat ea? Ea m'a mințit! Pentru ce? Asta e imposibil! Nu-mi vine să cred . . . mi-e frică! (*tare.*) Noel, lasă-ne! (*Noel ese.*)

Scena XIX.

BLANCA, OCTAV *in fund*, DNA AUBIERS.

DNA AUBIERS (*Blancei.*) Ești pôte îngrijată de absența mea? ȕ-am spus că me duc la Matilda, ș-apoi coborind scara mi-a venit ideia să trec pe la Gervesa . . . fiind că imi spuneai că e atát de veselá . . . Am gásit'o mai tristá ca ori-când.

BLANCA. Gervesa?

DNA AUBIERS. N'a primit nici o noutate despre fiul seu . . . Ah! asta eră să fie o fericire imposibilá! Sciam bine că nu pôte s'o guste nimenea! A plánge pe fiul teu . . . și . . . apoi a-l vedé de odatá în fața ta . . . a-l stringe în brațele tale . . . ca să nu mai scape . . . (*cu esaltare.*) Oh! asta fericire nu e datá nici unei mame!

BLANCA (*incet lui Octav.*) Oh! Priveșce-o . . . veđi . . . cum suferé, biéta mamá!?

DNA AUBIERS (*a parte.*) Me esaltez pré mult! și ei n'o să-mi spue nimic! (*șede.*)

BLANCA (*incet lui Octav.*) Înțelegi câtá bágare de sémá ne trebue.

DNA AUBIERS (*Blancei.*) Cine ȕ-a spus noutatea asta, Blanca?

BLANCA. Noel, mamá. Dice că un țeran i-ar fi spus'o ađi diminėtá.

DNA AUBIERS (*lovitá de o idee.*) Și acest om . . . a numit pe Gervesa?

BLANCA (*cu indoiélá.*) Nu sânt sigurá decá a numit'o pe ea. (*Mișcare mare din partea dnei Aubiers.*)

DNA AUBIERS Ah! ah!

OCTAV (*incet Blancei.*) Ia sēma!

BLANCA. Eu sciu numai ce i-a spus el, și Noel mi-a dīs că e vorba de Gervesa.

OCTAV (*inaintēzā.*) Me 'ntore la Havre astā sērā, și decā imi dați voie, ve voiu trimite informațiuni.

DNA AUBIERS (*iute*) Dta . . . pleci Octav? (*a parte.*) Cāt e de trist! (*tare.*) N'ai promis dta dlui de Pier-reval ai conduce acasā pe fīca sa?

OCTAV. Da, dōmnā, dar . . .

DNA AUBIERS. Ai reușit? Consimte?

OCTAV. Nu! ea insistā a remānē.

DNA AUBIERS. Ah! Și, dta pleci?

OCTAV. Dec'ati voi să me concediați. (*I sārūtū māna.*) Adio, dōmnā! (*ese*)

BLANCA (*a parte.*) El se duce! (*șede pe canapea din stānga și plānge.*)

Scena XX.

DNA AUBIERS, BLANCA.

DNA AUBIERS (*a parte.*) Ce se petrece ore! El avea aeiul de ai fi rușine fiind că nu e fericit! Numai întōrcerea unui rival a putut să-l descurăgeze atāt! . . .

Da! El imi ascunde nefericirea sa . . . și ei imi ascund lucuria! Oh! voiu să sciu totul numai de cāt . . . voiu putē suportā bucuria . . . dar, speranța asta ne bună me omōrā! (*vedēnd pe Blanca plāngēnd.*) Ah! nefericita! m'am inșelat! (*cade pe fotoliu la drēpta*)

BLANCA (*alergānd la ea*) Mamā, mamā . . . ți-e rēu? ch! cāt iți sūnt mānile de reci! Ești bolnavā? Vrei să? . . .

DNA AUBIERS (*cu rātăcire*) Blanca, pentru ce plāngi tu? . . .

BLANCA (*cu fricā.*) Fiind că dela plecarea lui Adrian nu pot dīce unui om „adio”, fără ca să nu plāng.

DNA AUBIERS. Dar cui i-ai dīs tu „adio”?

BLANCA (*incurcatā*) Lui Octav . . .

DNA AUBIERS (*a parte.*) Ah! uitasem! il iubeșce! Sēmāna copilā! el piēcā, ea plānge! Dar, nu se pōte ca numai pentru atāta . . . (*tare.*) Blanca! nu! (*a parte.*) Sā n'o speriu . . . căci nu mi-ar spune nimic! (*se scōld.*) Voiu să mai citesc odatā raportul care mi anunță mōrtea lui! Da! voiu să-l mai citesc. (*Se duce la mēsā și cautā in sertar.*) E bine? Unde e cheia dela camera lui Adrian? . . . Am pus'o aci! . . . Ai luat'o tu?

BLANCA. Care, mamā?

DNA AUBIERS. Dela camera fratelui teu!

BLANCA. Cheia . . . o țineai totdeuna in sertarul dela mēsā dtaie . . . nu eu, mamā . . .

DNA AUBIERS (*inaintānd spre ea.*) Ce ai tu? Ai aeiul a te justificā.

BLANCA (*cu fricā.*) Nu, mamā!

DNA AUBIERS (*a parte.*) Ea a luat'o! Pentru ce? Am făcut rēu c'am dīs lui Noel să plece! Nu! el va minți astmērea. (*Tare.*) Blanca, voiu să am cheia numai decāt! ceie-o lui Noel! (*a parte.*) O să-l previe! (*chiamā.*) Noel!

BLANCA. Me duc să-l caut.

DNA AUBIERS (*iute*) Nu! el m'a auđit! (*a parte.*) Voiā să-l previe! (*tare.*) Blanca, du-te și rēgā pe Octav din partea mea, să nu plece pānā māne! Spune-i că țiu numai decāt să remāie pānā māne.

BLANCA. Da, mamā. (*Incet lui Noel, care a intrat.*) Nam spus āncā nimic; ia sēma! (*ese*)

(Va urmā.)

I. C. Lugoșian.

Doine din Ardēl.

(*Solnoc-Doboca.*)

XXIV.

Bună verde iasomie,

Badea din cancelārie

Mi-a scris pe-un pic de hārtie,

Cā voiescu-l ca să vie?

Eu i-am scris lui indērēpt,

Ca să vie cā-l aștept.

Ecā sēra a venit

Și bādița a sosit;

Cānd a fost la despārțit,

Bādița asā a grāit:

— Hai māndrā să ne luām,

Pe luni să ne cununām;

De nor voi pārioții,

Șeu noi māndrā vom fugi,

Pe țermurii Pratului,

In țera muscăului. —

XXV.

Auđi maicā doba 'n sat,

La cātane m'a chiebat;

Cam cu dor și cu nēcaz,

Cautā maicā să te las;

Dar remāi cu Dumneđeu;

Cā erā voi fi al teu,

La un an și jumētate

Scrie-ți oi, māscūtā, carte:

Pe partea de dinainte

Serie-oi cāteva cuvinte,

Pe margini și cornurele

Scrie-oi dorurile mele. —

XXVI.

Frunđă verde macieș,

Pānā eram holtoieș,

Mergeam sēra pe uliță

Și umblam la copiliiță,

Tot horind și fluerānd

Și drāguța cātānd;

Fetele cānd m'auđiea,

Luminā 'n casā-aprīdea;

Fereștile deschidea

Și mie nume-mi punea;

Spatē late de voinic,

Buđe dulci de copil mic:

Dar de cānd m'am insurat,

Insēdar umblu prin sat,

Cānd merg sēra pe uliță,

Nu aflu nici o fetiță,

Fetele lumina sting

Și pe portiță me 'mping.

XXVII.

Spune māndrā și ghiceșce

De ce codrul gālbineșce,

Tinēr voinic bētrāneșce?

Bētrāneșce, cā gāndeșce

Cum in lume se trāieșce.

Culese de

Laura Veturia Mureșan.

Nr. 5/1885.

Societatea pentru fond de teatru român.

Adunarea generală a Societății pentru fond de teatru român în anul acesta se va ține la **Bocșa-montană** în 27 și 28 septembrie st. n. cu următoarea

p r o g r a m ă :

I.

In 27 septembrie.

1. Vice-președintele dl Iosif Vulcan va deschide adunarea generală la 10 ore ant. am.
2. Se alege doi notari pentru ședințele adunării.
3. Se va alege o comisiune de 5 membri, care în înțelesul §-lui 4 din statutele societății va câștiga membri fondatori, ordinari, și ajutători pentru societate.
4. Secretariul societății va citi raportul comitetului societății asupra lucrării sale, începute dela adunarea generală din urină.
5. Se alege o comisiune de 5 membri pentru propuneri, și raportul comitetului i se predă spre esaminare.
6. Cassariul societății va citi raportul despre starea casei, cu sporiul dela ultima adunare în coce, și peste tot despre averea ei.
7. Se va alege o comisiune de 5 membri pentru esaminarea raportului cassariului.
8. Se vor citi discursuri corespunzătoare scopului societății, seu de alta materie literară, ce sînt de a se însinua vice-președintelui, înainte de adunare.
9. Președintele închide ședința.

II.

In 28 septembrie.

1. Vice-președintele va deschide ședința, și procesul verbal al ședinței de ieri se va citi și autentică.
2. Raportul comisiunii pentru câștigarea membrilor noi.
3. Raportul comisiunii asupra socoților cassariului.
4. Raportul comisiunii asupra raportului comitetului societății, și însinuarea altor propuneri în interesul societății fondului.
5. Se va alege comitetul societății pe viitorii trei ani.
6. Se va decide locul și ziua adunării generale pe anul 1886.
7. Se va alege o comisiune de 3 membri, pentru verificarea protocolului din ședința a doua.
8. Vice-președintele va închide adunarea. Budapesta 4 septembrie 1885.

In numele comitetului :

Dr. At. Marienescu
secretariu.

Iosif Hosszu
președinte.

***

Programa festivităților sociale

pentru adunarea generală a Societății fondului de teatru român, care se va ține în Bocșa-montană în 27, 28 și 29 septembrie 1885 st. n.

1. Sâmbăta în 26 septembrie la 10 ore sêra in-

timpinarea și primirea oșpeților la gara călei ferate din Bocșa-montană prin comitetul arangător și conducerea oșpeților la cuartirile destinate.

2. Duminecă în 27 septembrie, după finirea sântei liturghii la 11 ore deschiderea adunării generale în sala mare a otelului „Cerbul de aur” și ținerea primei ședințe.

3. După amăzi la 2 ore banchet în sala adunării.

4. Sera la 8 ore concert tot în sala adunării.

5. Luni în 28 septembrie la 10 ore dimineața ținerea ședinței a II-a, ér după amăzi la 3 ore excursiune cu calea ferată la „Oena de fer”.

6. Sêra bal în otelul „Cerbul de aur”.

7. Marți în 29 septembrie la 10 ore dimineața eventuala continuare și încheiere a adunării.

8. După amăzi la 2¹/₂ ore intrunirea de „Adio” la gara călei ferate.

Bocșa-montană, din ședința comitetului arangător ținută în 5 septembrie 1885.

Iuliu Petric
președintele comitetului.

Ioan Marcu
notar.

Ion Budințian
vice-președintele comitetului.

D e l a L u g o ș .

(Teatru românesc.)

Anevoie me hotării a scrie următoarea dare de sêmă despre reprezentația teatrală diletantă arangiată de junimea noastră română academică, ce-și petrece timpul vacanțelor în orașul nostru; dic anevoie, pentru că de, nici un an n'a fost așa de roditor în producții dramatice diletante ca acesta; diarele noastre furnică de raporte și recensuni despre deosebite reprezentații teatrale diletante, un semn bun și îmbucurător acesta în deșteptarea simțului nostru social.

La reprezentația teatrală din Lugoș 22 și 23 aug. n. se angajase flôrea junimei române și fiecare Român bine-înțitor a trebuit să simțescă o adevărată mândrie, când i-s'a dat acasie să-și vedă speranța poporului român din Lugoș concentrată pe scenă în scopul vrednic de totă lauda de a petrece publicul, a-i arată în formă dramatică consecințele rele legate de câte o slăbicine omenescă, și prin petrecere a ajutoră doue instituțiuni românești de cultură, „Reuniunea română de cântece din Lugoș” și Societatea academică rom. „Petru Maior” din Budapesta.

Nimerită fusese idea junimei noastre când s'a hotărît a începe acest debut diletant cu comedia dlui Urechia „Balul mortului”, o comedie pré hâzlie în care se arată publicului câte o apucătură diplomată din pré-interesanta viață universitară.

Di Petru Barbu a jucat cu mult succes pe Iorgu, un frater studio care simulază chiar mórtea numai sa pótă jupui de parale pe unchiul seu Dâmian.

Burișescu, un adevărat tip de june academic vioiu, sburdalnic, fără gând și fără grijă a fost interpretat cu deosebit succes de Dl Aurel C. Popovici, carele și în rolul seu comic de doctor ex machina a făcut pe public să ridă cu dulce.

Di Dobrin Georgiu ne-a arătat fôrte nimerit în rolul seu de Deciu, pe un adevărat cap de student. Di Demetriu Florescu, în rolul seu, de coleg de studii cu cei de sus și dl Stefan Petrovici ca unchiul păcălit au contribuit fôrte simțitor la deplina reușire a acestei comedii.

Cu vii aplause fû intimpinată Dra Sofia Pavel la interpretarea Dsale ca Iulia, idealul lui Iorgu. Torente

de aplause și buchete dovediau mulțămirea deplină a publicului.

***

Pe cât de hazlie a fost acțiunea acestei întregi comedii, în care puterăm admira darul comic al Dlor diletanți, tot așa ne convinseserăm în a doua piesă, că Dlor în piese de salon sunt la înălțimea rolurilor ce și-au luat.

Drăgălașa comedie în 2 acte și 1 tablou a dnei Matilda Poni, a fost reprezentată astfel, încât noi ești din spectator uitaserăm dela o vreme cu desăvârșire că persoanele ce o reprezintă sânt diletanți.

E vorba că or cât de bine ar juca o corporație diletantă, totuși aici colea se observă nițică tremă și din acesta apoi rezultă mai multă seu mai puțină nesiguranță în debutul diletant; me simțesc foarte bine când pot înregistra că diletanții din cestiune erau lipsiți cu desăvârșire de acestea scăderi — de altcum pré escusabile în diletantism.

O familiaritate mai mare cu scena, un joc mai neforsat, ér pentru public o surprindere mai plăcută din partea unei diletante, cu debutul ei corespunzător tuturor cerințelor dramatice, precum găsirăm toate acestea în debutul dnei Elena Radulescu ca Leonora, o jună viuă, sburdalnică, capricioasă, numai arare-ori ni s'a dat și ni se dă a vedé.

Momentele capricioase, îndărătnice, mai apoi cele de căință, de dragoste către tutorul ei — Redean, erau așa de corecte — încât eram însu-mi pe aci să me poftesc a fi așa un tutor, (Hai, hai de m'ar auți soția mea !)

Ne-a plăcut mult precisiunea cu care a sciut dra Sofia Pavel să ne infățișeze pe naiva și îndrăgostita Rărița, sora de lapte a Leonorei.

Momentul unde Leonora și Rărița se hotărăsc la mörte, pentru că de, viața lor perduse or ce farmec din pricina că nu sânt iubite, e un moment de adevărată nevinovăție și naivitate, care produse mare efect comic cu deosebire când Rărița întreabă pe Leonora:

— Scris-ai, dră, în răvaș că las cu limbă de mörte ca Ionița meu să se facă călugăr?

— Am scris, dice Leonora, vrei să-ți citesc scrisoarea?

Leonora apoi citește întreaga scrisoară, Rărița ascultă tare sərbătorește și cu multă durere de inimă, Leonora sfârșesc cu cuvintele: „Ér Rărița lasă cu limbă de mörte ca Ionița să se facă preot . . .“

— Nu preot, acela se pöte insurá, călugăr vreu să se facă, scrie Mata!

Un hohot universal cuprinse pe public de atâta naivitate reproducă cu atâta vervă.

Dra Alexandrina Drăgoi ca Madame Renon, a interpretat foarte corect și natural rolul dsale de damă de companie a Leonorei.

Tutorul Redean, un om de 36 ani, caracter bărbătesc, serios, naturel melancolic, blând și gânditor a fost reprezentat de dl Aurel C. Popovici cu o rară precisiune dramatică, la diletanți.

Dl Georgiu Dobrin ca Dornescu un fel de mijlocitor în incurcături de dragoste a fost la culmea rolului Dsale.

Mult humor a produs Dl Demetriu Florescu, ca Ioniță, vânător tiner și îndrăgostit în Rărița, ér Dl Petru Barbu ca Buzdugan vechiu servitor gângav și fudul încă a contribuit dinpreună cu Drele Pêrvu, Barbu, Paraschievici, Dobrei, Deuci, — în rolurile țerance — foarte mult la strălucitul succes de care se pot mândri diletanții și diletantele nostre pré amabile.

Apl. se frenetice, cununi, buchete etc. dovediau mereu plăcuta surprindere și mulțămirea deplină a publicului cu comedia în general și cu debutul diletanților în special.

Și acum când nu ne-a mai rămas decât o pré plăcută suvenire, gratulăm și noi ca simpli raportori bravei noastre junimi academice și amabilelor noastre domnișore, dorim însă ca pasul prim în aceste direcții să nu rămână fără al doilea, la ocazii binevenite, căci a dlor este chemarea de a alimenta mereu gustul și spiritul frumosului în acest oraș, al dlor însă va fi și meritul ađi mâne de a-l fi alimentat și dezvoltat cu îngrigirea demnă de o junime, ce ne îndreptătesce a ne încălți inimile în dulci și binefăcătoare speranțe!

Un óspe.

Serisori din Bucovina.

(Baluri academice.)

Societatea academică română „Junimea“ din Cernăuți și-a luat de vre-o căț-va obiceiul, de a arangia în vacanțe în orașele imprăștiaste ale Bucovinei baluri și serate.

Și în anul ista a început societatea Junimea balurile sale de pe la confinele Bucovinei spre Ardeal, drept apröpe de orașul Bistrița din Ardeal. La orașelul și baia renumită bucovinenă Dorna s'au îndreptat anul acesta tinerii societății academice, spre a începe acolo șirul balurilor sale.

Dela mijlocul lunii junie încep bolnavii a emigră spre Dorna, spre a-și restaură puterile slăbite în undele tămăduitoare ale isvörelor minerale. Aci se stringe lumea bolnavă, dară și lumea voioasă, care călătorește spre băi spre a se distrage între bolnavii suferinđi și a se desfăta la sănătoșarea lor.

Anul ista era lume mai puțină, ca de rënd și se recrută mai ales din jidani și jidance arogante și cochete, și jidanari învățați, ce cu carte în mână și cu plumbul sub urechi scieau în poezii. **Lumea română** era deci puțină și balul arangiat de către Junimea nu putea să aibă publicul acela, ce s'ar fi sperat, că va ave în Dorna.

Intr'a 5/9 a. c. se arangia balul ca în Rădăuți în otelul mare „Bucovina“. Eram impedețați de a participa, dară interesul publicului român din părțile Rădăuților era foarte mare. Din Cernăuți a fost foarte puțini óspeți. Cu toate acestea publicul român Rădăuțian a sciut de a susține cauza națională și s'a infățișat în număr mare. Musica era foarte bună, căci a fost streină și a venit anume din Bistrița și a dat prilej a admira musica ardelenescă. Multe domnișore au fost și în costum național și animația petrecerii era foarte mare. Târđiu demineta a început publicul de a se îndepărta, ducend cu sine impresiuni și visuri plăcute.

Intr'a 28/9 a. c. arangeză „Junimea“ balul seu în Sucevă.

Sântem în poziția foarte plăcută de a pute înregistra aceste aranjări ale Junimei, pe când din altă parte a trebuit să constatăm, că o nație straină din Galizia a sciut în vacanțele acestea de a exploata patriotismul în părțile rutene ale Bucovinei, arangind prin vre-o trei-deci de studinți ruteni din Leov, dar chiar și din Kiew în Rusia, baluri naționale și concerte în orașele Cotimani, Vijnța, ba chiar și în Cernăuți, cari aveau și de scop de a da reprezentații teatrale diletante rutene în munții Hoțiolilor.

Dionisiu O. Olinescu.

M i g n o n.

— Veđi ilustrațiunea de pe pagina 413. —

O figură poetică, cântată deja de mai mulți poeți. O tradițiune care a servit drept sujet pentr'o operă re-

numită. O țigancă, a cărei origine însă nu se trage din popor. Ea știe asta și de multe ori meditează despre originea ei. Și acuma e dusă pe gânduri: cine știe ce domni mari au fost părinții ei!

I. H.

Literatură și arte.

Documente istorice. Am primit dela Academia Română din Bucuresci un volum mare, conținând: Documente privitoare la istoria Românilor, urmare la colecțiunea lui Eudoxiu de Hurmuzachi. Suplement I, volumul II, 1781—1814, cu portretul lui Ioan George Caragea voevod. Documente culese din arhivele ministeriului afacerilor străine din Paris, de A. I. Odobescu. Publicate sub auspiciile ministeriului cultelor și instrucțiunii publice și ale Academiei Române. O publicațiune acésta de mare preț pentru istoricii noștri. Tiparul frumos face onoare stabilimentului Socec et Teclu.

× **Carte de lectură macedo-română.** Dl Tașu Iliescu, profesor la școala română din Constantinopol, elevul distinsului și regretatului dr. Obedenar, ajutat de câțiva Luni Români macedoneni din a dat la lumină de curând o carte de lectură în dialectul din Crușova (Macedonia). Lucrarea sa este meritore prin faptul că umple una din lacunele cele mai simțite în învățământul român primar din peninsula.

Edițiune de lux. Cunoscutul editor din Paris, Firmin Didot, pregătește publicarea unei scrieri de lucș asupra României. Distinsul desinator Andreolli i-a făgăduit concursul seu pentru ilustrațiuni.

Carte de școlă. În editura tipografiei diecesane din Gherla a apărut: „A treia carte de aritmetică, pentru școlile populare române. Anul al 5-le și al 6-le de școlă. Frângerii vulgare: raporturi, proporțiuni, regula de trei simplă și compusă în legătură cu computarea terminului, regula de companie, de aliagiu, cea catenarie, interesul interesului, reg. de pozițiune falsă, — geometria, de V. Gr. Borgovan. Prețul nu este însemnat.

Diaristic. „Moldova“ se va numi și iar care va apare la Botoșani odată pe săptămână și într'un supliment lunar va publică documente și cronice din cele mai însemnate, dar needitate până acum. — „Pall Mall Gazette“, diar engles din Londra, va publică în curând, ne spune „Telegraful“ din Bucuresci, niște studii foarte interesante asupra Românilor.

Teatru și muzică.

Teatru românesc în Vașcou. Tinerimea română dela școli din părțile Vașcouli în Biharia a dat acolo la 23 aug. o reprezentațiune teatrală, represintănd piesa „Vlăduțul mamei“, care a reeșit foarte bine. Cassarul comitetului arangiător, Alesandru Mihuța, mulțămesc în numele comitetului dlor Paul Fașie jude r. c. Paul Papp subjude r. c. cari au fost patronii acestei întreprinderi, precum și dlui Ales. Popovici, în sfârșit tuturora cari au contribuit la succes. Suprasolviri au încurs dela dnii Paul Fașie în Vașcou 3 fl. 80 cr., Paul Papp 3 fl. 80 cr., Ioan Badilă subjude r. în Sibiu 2 fl., on. dnă dr. Magdu avocatésă în Arad 2 fl., dnii Nicolae Gavra notariu în Băița 1 fl. 20 cr., Ioan Inco notariu în Vația-de-jos 2 fl., Petru Bogdan inv. în Crisior 1 fl. 20 cr., Francisc Szöllösi subpretor în Vașcou 1 fl. 60 cr., N. Joldea inv. în Halmagiu 1 fl., Iosif Miklósy neguțat. în Vașcou 1 fl., Desideriu Jancsó adv.

dominal., L. Weisz arendător, Georgiu Gerlan cand. not. câte 60 cr. v. a.

Teatru din Iași. Cu multă plăcere aflăm din „Liberalul“ că pentru stagiunea viitoare, comitetul societății dramtice din Iași, a făcut mai multe angajamente pentru mărirea personalului artistic. A angajat de asemenea pe cunoscutul artist pictor, G. Fredas pentru decorarea scenei și de 15 zile d-sa se află acolo lucrând cu multă activitate la decorurile din piesa D-lui V. Alexandri, „Ovidiu“, cu care se speră că se va începe stagiunea.

Musicalie nonă. În editura magazinului de muzică al d-lui N. Cosma, în Iași apărut o nouă polcămazurecă „Marie“ compusă de dl. Charles Decker și dedicată domnei Maria Tirnovan.

C e e n o u ?

Sciri personale. *Maj. Sa regele* a dăruit 100 fl. pentru restaurarea bisericei și casei parohiale gr. c. din Poptelecul de Craine. — *Dl dr. Alesandru Mocionă* a trimis 200 de lei pentru monumentul lui C. A. Rosetti. × *Postul Eminescu*, care suferă de un picior, se află la Balta Liman, aproape de Odessa, de unde peste câteva zile se va întorce la Iași deplin sănătos. — *Episcopul Melchisedec*, membru al Academiei Române, a făcut în vera trecută o excursiune științifică în Rusia, de unde în săptămâna trecută s'a rentors la reședința sa în Roman; Em. Sa a fost bine primit pretotindeni, mai cu deosebire în orașul Kiew unde a stat mai mult timp. — *Dl I. Bian*, bibliotecarul Academiei Române, s'a rentors la Bucuresci și a dat semă dlui ministru al instrucțiunii publice, Dimitrie Sturdza, de misiunea cu care a fost însărcinat la Craiova și Lemberg. — *Dl Ioan Morzoc*, proprietar în Bălean, a dăruit bisericei de acolo o acțiune d'a căii ferate, în preț de 500 fl. și un rând de haine bisericesci în preț de 75 fl. — *Dl V. Bianu*, unul dintre cei mai buni elevi ai facultății de medicină din Bucuresci, de origine ardelen, carele a ocupat cu multă distincțiune postul de medic primar al spitalului rural dela mănăstirea Slătina din România, a plecat la Paris pentru a se specialisa în chirurgia operătoare.

Hymen. *Dl Ioan Pop* din Doboca, teolog absolvent al dieceei Gherla, în 6 septembrie ș-a serbat cununia cu domnișora Emilia Gradovici în Someș-Uilac.

Adunări învățătoresci. *La Breșcu* în 23, 24 și 25 septembrie st. v. se va ține adunarea generală a Reuniunii învățătorilor români gr. or. din districtul Brașov; adunarea e convocată de vice-președintele G. C. Belissimus și de secretariul I Nicolau Oancea. — *La Lipova* în 6/18 și 7/19 septembrie va fi adunarea generală a Reuniunii învățătorilor români gr. or. din tractul Lipovei; președinte Constantin Crețiu, notar George Boc. — *La Cizer* în Sălagiu la 15 septembrie st. n. se va ține adunarea generală a Reuniunii învățătorilor români sălăgeni, convocată de vice-președintele dl Gavril Trif.

Bustul lui Rosetti la Paris. La „Hotel de Ville“ în Paris se vor așeză în anul viitor și busturile amicilor Franceiei. Cel dinteu va fi Garibaldi, al doile Adam Mickievicz și apoi va urmă C. A. Rosetti, al cărui bust în marmoră se lucrăză. Consiliul municipal va invită la acea serbare mai multe corporațiuni străine.

Numiri în Bucovina. Au fost numiți dnii: Ioan Bancescul cancelist la tribunalul din Suceva, Ilariu Onciul și Vasile Tudan ascultanți la conducerea cârților hipotecare în Suceva, Iulian Olinschi Olinescu, Elia F.

Dan, Ernest Mandicevski, Emil Procopovici și Maximilian Cobilenschi ascultanți în Cernăuți.

Descoperiri arheologice. În Bogomir (comitatul Bihariei) nisece ómeni au dat cu plugul preste un vas mare de lut, care conținea o mulțime de monede de argint de pe timpul Romanilor. Celea mai multe dintre aceste monede pórta inscripțiunea: *Imp. caesar Vespasianus Aug (ustos)*. Pe partea cealaltă a monedei e efigia împératului și o muiere ce ține în mână dréptă o cunună. Pe margini se póte ceti scris: *Roma . . .* Societatea arheologică din comitatul Bihariei va începe săpături în locul unde s'a aflat vasul.

Raportul al XVI-lea despre gimnasiul superior gr.-cat. românesc din Năséud împreună cu unele date despre celelalte școli susținute ca și gimnasiul din fondul școlastic central grănițesc din Năséud și unme: despre școla normală greco-catolică românească de băieți și de fetițe din Năséud, despre cea normală gr.-cat. românească de băieți din Borgo-Prund și despre cele normale greco-catolice de băieți din Sângeorgiu, Telciu și Zarga. Anul școlastic 1884/5. Din acest raport aflăm că la acest gimnasiu funcționează 14 profesori ordinari. Numérul școlarilor gimnasiali a fost în anul școlastic expirat 175 dintre cari: gr.-cat. 139, gr.-or. 25, ev.-lut. 1, mos. 4. Școla normală de băieți a fost frecventată de 425 inși ear' cea de fetițe de 49 copile, dintre care 13 Române, 5 Maghiare, 4 Germane și 17 Ovreice. Școla normală de băieți dispune și de o grădină de pomărit bogată. La școla normală din Monor au propus 5 învățatori; numărul școlarilor a fost 87. La școla normală din Borgo-Prund au propus 5 învățatori; numărul școlarilor 130. Școla normală cu 3 clase din Sângeorgiu a avut 3 învățatori cu 49 școlari; cea din Telciu 2 învățatori și 41 școlari; cea din Zagra 3 învățatori și 38 școlari.

Industria țesătoriei în România. Curierul financiar scrie: Ministrul domeniilor fiind autorizat să înființeze un stabiliment de țesătorie în țeră pentru care camerile au și acordat un credit de 200.000 lei, a numit o comisiune compusă din d-nii P. S. Antonescu Remuși și C. Chivu, ingineri, d. C. Porumbar și C. D. Pelide care să-și dea părerea asupra modului cum ar trebui constituit acest stabiliment. Comisiunea a depus raportul său opinând ca stabilimentul de țesătorie să se compună: 1) dintr-o torcătorie mecanică care se pótă produce firele necesare pentru confecționarea pânzeturilor celor mai obicinuite în comerț precum rufăria grosă, pânză pentru saci, îmbrăcăminte ordinară, driluri și alte asemenea; 2) din trei rēsbóe mecanice. Atât aceste rēsbóe cât și mașinele făcând parte din țesătorie vor fi mișcate cu abur. Pe lângă cele 3 rēsbóe mecanice se vor întrebuintă și rēsbóe mișcate cu mână ca cele ce funcționează deja la asilulu Elena Dómna și care se vor púte utilizá în noul stabiliment.

Invențiune românească. Căpitanul Dimancea din artileria României actualmente aflat în misiune în Anglittera, a inventat un revolver cu 6 seu mai multe focuri, care se deschide și aruncă sirgur cartușele arse și se póte desface în bucăți cu mână, pentru a se curăți. Acest revolver este fórte simplu și se crede că va avé șansa a se adoptá în armata engleză.

Pentru școlile din România. Monitorul⁶ publică o circulară a dlui ministru de interne, datată 23 iulie, prin care prefectii de județe sunt invitați a luá cele mai energice mēsurile ca primarii să repareze localurile de școle,

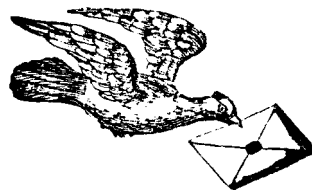
inzestrându-le cu mobilierul necesar în mod conștiincios, și să le aprovizioneze cu lemnele necesare, așa că la 14/16 August totul să fie gata. Pentru acea dișă institue apoi o comisiune, compusă din doi cei mai frunțași locuitori din comună, preotul satului, învățorul comunal și primarul comunei, care prin incheierea unui proces-verbal detaliat, să constată starea localurilor și reparațiunile făcute și acest proces-verbal să fie înaintat ministerului.

× **Guvernul român și mitropolia din România** vor să creeze un patriarcat autonom cu reședința în București; se țice, că noul patriarc va fi proclamat în cea mai apropiată sesiune a corpurilor legiuitoare.

Societate politică română. Mai mulți Români din Bucovina, simțind necesitatea unei societăți polițice, care să lupte spre deșteptarea poporului, dl Ion I. Bumbac a convocat o adunare, în sala „Mielul de aur” din Cernăuți, în acest scop. Societatea s'a constituit supt numele de „Concordia”. Profesorul I. C. Bumbac a fost ales președinte, ér dl Leon Rey vice-președinte. S'au mai ales: supt vice-președinte dl C. Florea; secretar Gr. Halip; cassar D. Voroncu; controlor M. Cantemir; membrii: dnii S. Cantemir, S. Cernusca și M. Marco.

Adunare în Londra pentru protecțiunea fetelor. Din Londra se scrie, că în curénd s'a ținut acolo un meeting în Hydepark cu scopul de a agitá pentru protecțiunea fetelor tinere. Meetingul a reușit în un mod imosant. Din țece cercuri ale cetății s'au pornit mas e spre Hydepark. Unul dintre conductele avea cu sine un car, pe care ședeau douăzeci și patru de fete tinere îmbrăcate în alb. Un alt car avea o panglică mare cu inscripția: „Să suferă nevinovăția?” O epistolă a reginei scrisă în favórea fetelor tinere s'a împărțit în mii de exemplare. Resoluțiunile s'au luat între sunete de trompete.

Poșta Redacțiunii.

Dlul I. B. în II. Puteți să le trimiteți și pân'atunci, căci aceste încă nu se pot publicá, avénd altele sosite mai curénd.

Dnei E. P. M. în T. Ve rugând să ne trimiteți și deslegarea, căci numai așa o putem întrebuintă.

Iean Marie. Încă în anul acesta. *Drei V. M. în B.* Ve mulțămim.

Focsiani. Din 1882 nu mai avem nr. 2. și din 1883 nr. 3. 4. 23. 24. De ați fi reclamat mai timpuriu, vi-am fi servit cu plăcere.

Octombre. În octombre.

Bistrița. Mulțămită pentru surprinderea plăcută!

Călindarul săptămânei.

Đia sept.	st. v.	st. n.	Numele sântilor și sērbătorile.	Sórele resare	Sórele apune
Dumineca 16 după Rusale, Mat. XXV. 14—30 inv. 5.					
Duminecă	1	13	Sf. Simeon Stálp.	5 39	6 10
Luni	2	14	Sf. Mamant	5 40	6 8
Marți	3	15	Sf. Antim și Teoktist	5 41	6 6
Mercuri	4	16	Sf. Mart. Vavila	5 42	6 4
Joi	5	17	Prof. Zacharia	5 43	6 2
Vineri	6	18	Min. arch. Mhail	5 44	6 0
Sambetă	7	19	Mart. Sozot	5 45	6 58

Proprietar, redactor răspundător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Eugeniu Hollósy în Oradea-mare.